

"Mən fəxr edərləm ki, mən azərbaycanlıyam" deməklə ixtisarlı hissi keçirən Heydər Əliyev öz vətəninə və xalqına böyük məhəbbətlə sevin bir lider, öz dövləti və milləti üçün əlindən gələni əsirgəyməyən şəxs olaraq milli qururcu və dövlət ideologiyasına çevirmişdir. Bu ifadə onun siyasi fəlsəfəsində təsadüfi cümlə deyil, müstəqil Azərbaycanın uzunmüddətli inkişafı üçün qurulan ideoloji platformanın başlanğıc nöqtəsidir.

"Müstəqil Azərbaycanın əsas ideyası azərbaycanlılıqdır. Hər bir azərbaycanlı öz milli mənsubiyyəti ilə fəxr etməlidir. Biz azərbaycanlılıq - Azərbaycan dilini, mədəniyyətini, milli-mənəvi dəyərlərini, adət və ənənələrini inkişaf etdirməlik" deməklə, Ulu Öndər azərbaycanlılığı sadəcə etnik mənsubiyyətlə məhdudlaşdırmamış, bunu vətəndaş kimliyi ilə birləşdirərək dövlət quruculuğunun əsas dayacağına çevirmiş milli ideya formalaşdırmışdır. Milli dövlətlik mübarizəsində həmişə xalqın yanında olmuş və misilsiz xidmətləri ilə bütün dünya azərbaycanlılarının sonsuz sevgisi və rəğbətinə qaynatmışdır. Heydər Əliyev şəxsi həyat əqidəsini isə belə ifadə etmişdir, "Mənim həyat amalımdı bütün varlığımı qədr sevdim Azərbaycanca, Azərbaycan xalqına, dövlətiyyətimizə, ölkəmizin iqtisadi, siyasi, mənəvi inkişafına xidmət olub".

Ünvanmı lider Heydər Əliyev 1982-ci ildən sonra SSRİ-nin ali hakimiyyət strukturlarında, xüsusilə Kremlin siyasi rəhbərliyində fəaliyyət göstərərək Azərbaycanın gələcək müstəqilliyinə xidmət edən mühüm addımlar atmışdır. O, respublikamıza qarşı aparılan ayır-seçkilik siyasətinə etiraz etmiş, ermənilərin ərazi iddialarına prinsipial şəkildə qarşı çıxmış və M.S. Qorbaçovun siyasi kursunu tənqid etmişdir. 1987-ci ilin oktyabrında Heydər Əliyev Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin siyasi xəttinə etiraz olaraq tutduğu vəzifələrdən istefa vermişdir. 1990-cı il yanvarın 19-20-də Bakıda baş verən sovet qoşunlarının törətdiyi qanlı faciə ilə bağlı O, Moskvadakı Azərbaycan nümayəndəliyinə bəyannatla çıxış edərək cinayətkarların cəzalandırılmasını tələb etmişdir. Dağılıq Qarabağdakı kəskin münaqişə ilə bağlı SSRİ rəhbərliyinin siyasətinə etiraz olaraq 1991-ci ilin iyulunda Kommunist Partiyasını tərk etmişdir.

1990-cı il iyulun 20-də Bakıda qayıdan Heydər Əliyev ali gün sonra Naxçıvana səfər etmiş və həmin il həm Azərbaycan SSR, həm də Naxçıvan MSSR xalq deputatı seçilmişdir və mövcud tarixi-siyasi gərəkləri tələblərinə uyğun şəkildə siyasi fəaliyyətini davam etdirmişdir. Bu fəaliyyət nəticə etibarilə Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpası üçün real siyasi və institusional zəminin formalaşdırılmasında mühüm rol oynamışdır. 1991-ci il sentyabrın 3-də O, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Sovetinin sədri seçilmiş, qanunvericiliyə əsasən Azərbaycan Respublikası Ali Soveti sədrinin müavini vəzifəsinə də icra etmişdir. Bu vəzifədə 1993-cü ilə kimi çalışmışdır. 1991-ci il oktyabrın 18-də "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin bərpası haqqında Konstitusiyaya Akt" ilə ölkəmizin istiqlaliyyəti bütün dünyaya bəyan edildi.

Naxçıvan şəhərində keçirilmiş təsis konfransında Heydər Əliyev 1992-ci il noyabrın 21-də Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri seçilib. 1991-ci ilin oktyabrından 1993-cü ilin iyun ayınadək ölkədə cərəyan edən müəkkəb və ziddiyyətli proseslər, müstəqillik üçün real təhdidlərin meydana çıxması, vətəndaş qarşıdurması meyillərinin güclənməsi, kaos və anarxiya mühitinin dərinləşməsi bir daha göstərdi ki, Azərbaycanı yaranmış acınacaqlı vəziyyətdən yalnız Heydər Əliyev kimi müdrik və uzaqgörən şəxsiyyət xilas edə bilər. Buna görə də Azərbaycan xalqı Heydər Əliyevin hakimiyyətə gətirilməsi tələbini irəli sürüb və ölkənin o dövrkü rəhbərliyi onu

dövlət çevrilişi cəhdlərinə son qoyuldu, ilk parlament seçkiləri keçirildi, referendum vasitəsilə Konstitusiyaya qəbul edildi və müasir idarəetmə sistemi yaradıldı. Böyük stratejin rəhbərliyi ilə həzrətlər 1995-ci il noyabrın 12-də ümumxalq səsverməsi yolu ilə qəbul edilən müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyası ölkənin gələcək inkişaf prioritetlərini müəyyənleşdirdi.

Ulu öndər Heydər Əliyevin siyasi uzaqgörənliyinin və qəti siyasi iradəsinin məntiqi nəticəsi olaraq 1994-cü ildə "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması ölkənin bütün strateji əhəmiyyətli sahələrinin inkişafına güclü təkan vermiş, eyni zamanda hüquqi isla-

lanmış fərmanla Dövlət Neft Fondu yaradıldı.

Azərbaycançılıq ideologiyası dövlət və vətəndaş münasibətlərinin modern konsepsiyasını, milli maraqların beynəlxalq müstəvidə qorunmasını və ölkənin siyasi, iqtisadi və mədəni inkişafının strateji əsaslarını ehtiva edən nəzəri-praktik platforma kimi çıxış etmişdir. Bu mənada, Heydər Əliyevin ideoloji xətti həm daxili sabitliyin təmin olunmasında, həm sosial-siyasi institutların formalaşmasında, həm də dövlət varlığının strateji möhkəmləndirilməsində fundamental rol oynamışdır.

Milli ideologiyamızın sistemli şəkildə hazırlanması və dövlət idarçılığında tətbiq olunması ümum-

nam və ümid anıdır. Hal-hazırda dünyanın müxtəlif ölkələrində milyonlarla soydaşımız yaşayır, işləyir, fəaliyyət göstərir. Buna baxmayaraq, onların milli-mənəvi varlığını yaşadan yeganə bir dövlət var. Bu, müstəqil, suveren Azərbaycan Respublikasıdır".

Azərbaycançılıq yalnız siyasi və ya mədəni məfhum deyil, həm də bütün dünya azərbaycanlılarını ortaqlar, dil, ənənə və mənəvi dəyərlər etrafında birləşdirən milli kimlik konsepsiyasıdır. Son illər bu ideologiya müstəqil Azərbaycanın möhkəmlənməsi, inkişafı və beynəlxalq nüfuzunun artımada aparıcı ideyalardan biri kimi çıxış edir. Azərbaycançılıq həm ölkə daxilində sabitlik və birlik yaradan, həm də xaricdə yaşayan soydaşlarımızı ana Vətənə daha sıx əlaqələndirən güclü mənəvi körpü rolunu oynayır.

Cənab Prezident İlham Əliyevin məqsədyönlü və düşünülmüş siyasəti nəticəsində Azərbaycan Respublikası yeni inkişaf marşına qədəm qoymuşdur. Prezident İlham Əliyev öz çıxış və fəaliyyətində azərbaycançılığı dövlət ideologiyası kimi ardıcıl şəkildə ön plana çəkmiş. Onun rəhbərliyi dövründə azərbaycançılıq ideologiyası dövlət müstəqilliyinin və suverenliyinin möhkəmləndirilməsi ilə üzvi surətdə bağlı olmuşdur. Ulu Öndərin anadan olmasının 89-cu ildönümü və Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyətə başlamasının 8 illiyi münasibətilə 10 may 2012-ci il tarixdə keçirilən təntənəli mərasimə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin iştirakı bildirirdi: "Biz bütün sahələrdə bugünkü Azərbaycan realitələrində Heydər Əliyevin izini görürük. Güclü və möhkəm təməl, milli dəyərlər üzərində müasir dövlətin qurulması Heydər Əliyev siyasətinin əsas istiqamətlərindən biridir. Onun təşəbbüsü ilə dövlətimizin ideoloji əsasları formalaşmışdır. Azərbaycançılıq məfkuresini cəmiyyətə təqdim edən məhz Heydər Əliyev olmuşdur. Bu gün azərbaycançılıq fəlsəfəsi bizim əsas ideoloji dayaqlarımızdan biridir".

Güclü ordu quruculuğu, milli maraqlara əsaslanan balanslaşdırılmış xarici siyasət və davamlı iqtisadi inkişaf bu ideologiyamızın real və praktik təzahürleridir. Xüsusilə Vətən müharibəsində qazanılan tarixi Qələbə azərbaycançılıq ruhunun, milli birliyin və vətənpərvərliyin parlaq nümunəsi kimi tarixə düşmüşdür. Cənab Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasət azərbaycançılıq ideologiyasının müasir dövrdə daha da güclənməsinə xidmət edir. Bu ideologiya milli dəyərlərlə müasir inkişafı uzlaşdırən, Azərbaycan xalqını gələcəyə inamlı aparan mühüm bir yol xəritəsidir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası, sektor müdiri. S.e.f.d. Anar Şükürov

Dövlət və xalq birliyi: Heydər Əliyevin siyasi irsində həmrəylik

Bakıda dövlət etməyə məcbur olub. Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 15-də Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sədri seçilib, iyunun 24-dən isə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətləri həyata keçirməyə başlayıb. Ümummilli lider xalqın təkidli tələbinə cavab verərək hakimiyyət sükranına qayıtmış, ölkədə ictimai-siyasi sabitliyi və qanunçuluğu bərpa etmişdir. Həmçinin Azərbaycan Prezidenti seçilən Heydər Əliyev çox qısa bir müddətdə ümummilli maraqlara əsaslanan fəaliyyəti ilə ölkədə milli həmrəyliyi, dövlətçiliyin möhkəmlənməsini və inkişafı təmin etdi. Bu seçkilər müstəqil Azərbaycanı dövlətə keçirilmiş ilk demokratik prezident seçkiləri kimi tarixə düşdü. Respublikamızda iqtisadiyyatın inkişafına imkan verməyən amillərdən biri də Dağılıq Qarabağ müharibəsi idi. 30 ildən çox davam edən bu müharibə səbəbi ilə iqtisadiyyatımız çox böyük bir zərər gördü. Ulu Öndər Heydər Əliyev bunu dərk edərək diplomatik kanallardan istifadə etdi və nəticədə 1994-cü il tarixində Qırğıstanın paytaxtı olan Bişkekə 2 dövlət - Azərbaycan Respublikası və Ermənistan arasında atəşkəs sazişi imzalandı. Bu saziş ilə müharibə müvəqqəti olaraq dayandırıldı.

Az müddətdə nizami ordu formalaşdırıldı, Qarabağ müharibəsində atəşkəsə nail olundu və münaqişənin dinc yolla həlli istiqamətində danışıqlar başlandı. Qanunsuz silahlı birləşmələrin

həttlərin yeni mərhələdə həyata keçirilməsi üçün geniş imkanlar yaratmışdır. 1994-cü il sentyabrın 20-də Bakıda Güllüstan sarayında dəyəri 7,4 mlrd. dollar olan müqavilə imzalandı. Müqavilənin imzalanma mərasimində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev çıxışı zamanı belə buyurmuşdur: "Bu gün burada görülen iş müstəqil Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilmiş tədbirlərin davamıdır. Müstəqil Azərbaycan Respublikası həyatının bütün sahələrində demokratiyanın inkişaf etdirilməsinə çalışır. Biz dövlət quruculuğunda, ölkənin ictimai-siyasi həyatında, həm də iqtisadi sahədə demokratiyanın inkişaf etdirilməsi istiqamətində fəaliyyət göstəririk. Biz bu prinsipləri sükənənərək respublikamızın iqtisadiyyatını dünya iqtisadiyyatı ilə daha sıx əlaqələndirməyə və müstəqil işlər görməyə çalışırıq. Biz bunu Azərbaycan Respublikası iqtisadiyyatının inkişaf etdirilməsi üçün ən səmərəli yol hesab edirik".

1999-cu ilin noyabrında İstanbulda keçirilən ATƏT Zirvə toplantısında XXI əsrin ən böyük enerji layihəsi olan Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) əsas ixrac boru kəmərinin qısa müddətdə həyata keçirilməsi nəzərdə tutan İstanbul Bəyannaməsi imzalandı. Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti nəticəsində "İqtisadi inkişafın Azərbaycan modeli" yaradıldı və böyük nailiyyətlərlə tarixə yazılmış oldu. 1999-cu ildə Prezident Heydər Əliyev tərəfindən imza-

milli lider Heydər Əliyevin siyasi-strateji fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən birini təşkil etmişdir. Heydər Əliyev müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin ideoloji-siyasi özlüyünü müəyyənleşdirərək azərbaycançılıq ideologiyasının konseptual çərçivəsini formalaşdırmışdır. Bu ideologiya Azərbaycan xalqının milli kimliyini möhkəmləndirməklə yanaşı, dünya azərbaycanlılarının vahid ideya və dəyər sistemi ətrafında birləşməsinə xidmət edən mühüm mərkəzə modelinə çevrilmişdir.

Məhz bu düşüncədən qaynaqlanaraq 1991-ci ilin 16 dekabrında onun təşəbbüsü ilə Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günüün əsası qoyuldu. Həmin dövrdə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinin Sədri olan Heydər Əliyev dünya azərbaycanlılarını bir araya gətirməyin zəruriliyini nəzərə alaraq 31 dekabr tarixində Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü elan etdi. Bununla da ölkəmizin milli bayramları sırasına daha bir əlamətdar gün daxil oldu.

2001-ci il 9-10 noyabr tarixlərində Prezident Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayı keçirildi. Qurultay soydaşlarımız arasında həmrəyliyin daha da güclənməsinə, Azərbaycan haqqıqlarının dünyaya çatdırılmasına diaspor təşkilatlarının rolunun artmasına böyük təkan verdi. Həmçinin diasporun sistemli şəkildə fəaliyyət göstərməsi üçün hüquqi baza yaradıldı və Diaspora İş üzrə Dövlət Komitəsi təsis edildi. Komitənin yaradılması diaspor fəaliyyətinin bir mərkəzdən koordinasiyasını mümkün etdi.

Ümummilli Liderimiz 31 Dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibətilə xarici ölkələrdə yaşayan soydaşlarımıza müraciətlərindən birində deyirdi: "Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günüün dövlət bayramı kimi qeyd edilməsi xalqımızın milli azadlıq mübarizəsinin məntiqi nəticəsi olaraq artıq xoş ənənəyə çevrilmişdir. Qədim və zəngin tarixə malik olan Azərbaycan xalqının dirçəlişini, tərəqqisini və milli birliyi əks etdirən, onu müstəqil dövlətlik uğrunda müqəddəs və məsuliyyətli mübarizəyə səfərbər edən həmrəylik günü hər bir azərbaycanlı üçün